

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2024-82-187-195>
УДК 378.091-051:373.2(045)

КРИТЕРІАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА LEGO-ТЕХНОЛОГІЄЮ

© Ярославцева М. І., Бакуменко Т.К.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Інформація про авторів:

Ярославцева Мілена Ігорівна: ORCID: 0000-0001-7465-0653; mylenaigorevna@gmail.com, кандидат педагогічних наук, доцент; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; провулок Руставелі, 7, м. Харків, Україна 61001.

Бакуменко Тетяна Костянтинівна: ORCID: 0000-0001-5596-6572; tanya020365@ukr.net; доктор філософії, доцент; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; провулок Руставелі, 7, м. Харків, Україна 61001.

У статті схарактеризовано теоретичні аспекти проблеми формування готовності до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією в сучасному освітньому контенті закладу вищої освіти. Представлено деякі вимоги до здобувача освіти, серед яких здатність здобувати нові знання та вміння, опановувати педагогічні технології, створювати освітнє середовище відповідно до індивідуальних, вікових, гендерних, психофізіологічних особливостей дітей тощо.

На основі педагогічних підходів наукових студій розкрито авторську інтерпретацію поняття конструктивна діяльність дитини дошкільного віку. Одним із аспектів її активізації визначено LEGO-технологія. Доведено, що в науковій літературі немає повного визначення цього поняття, проте існують визначення таких дефініцій, як «LEGO-конструювання», «LEGO-конструктор», «LEGO-педагогіка». Визначено освітній потенціал LEGO-технології.

Встановлено, що готовність є первинною умовою здійснення тієї чи іншої діяльності. Особлива увага приділена розумінню готовності як професійної риси особистості. Готовність здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією представлено як інтегровану якість особистості здобувача освіти, яка характеризується стійкими цінностями, орієнтаціями і позитивною мотивацією фахівця, набутими компетентностями проєктування та організації конструктивної діяльності дітей на основі освітніх можливостей LEGO-технології та є результатом професійної підготовки в закладі вищої освіти.

Виявлено критерії, на які орієнтовані педагоги закладу вищої освіти щодо дослідження процесів формування готовності здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією. Критеріями визначено: мотиваційний, когнітивний, технологічний та рефлексивний. Кожний критерій схарактеризований та представлений відповідними показниками.

Ключові слова: діти дошкільного віку, заклад дошкільної освіти, здобувач освіти педагогічного профілю, конструювання, конструктивна діяльність, LEGO-технологія, підготовка, готовність, критерій, показник.

M. Yaroslavtseva, T. Bakumenko "Criterial characteristics of the readiness of pedagogical profile educators for organizing the constructive activities of preschool children using LEGO-technology".

The article characterizes the theoretical aspects of the problem of formation readiness to organize preschool children's constructive activity of using LEGO-technology in the modern educational content of a higher education institution. Some requirements are presented for the student, among which the ability to acquire new knowledge and skills, learn pedagogical technologies, create an educational environment according to individual, age, gender, children's psychophysiological characteristics etc.

Based on the pedagogical approaches of scientific studies, the author's interpretation of the concept preschool child's constructive activity is revealed. LEGO-technology is defined as one of the aspects of its activation. It has been proved that there is no complete definition of this concept in the scientific literature, but there are determinations of such definitions as «LEGO-construction», «LEGO-constructor», «LEGO-pedagogy». The educational potential of LEGO-technology has been determined.

It has been established that readiness is the initial condition for the implementation of this or that activity. Special attention is paid to the understanding of readiness as a professional personality trait. The education seekers' readiness of the pedagogical profile to organize the preschool children's constructive activity of using LEGO-technology is presented as an integrated quality of the education seeker's personality, which is characterized by sustainable values, orientations and positive motivation of the specialist, acquired competencies in designing and organizing constructive activity of children based on the educational opportunities of LEGO-technology and is the result of professional training at a higher education institution.

It has been revealed the criteria, on which the teachers of the higher education institution are oriented to the investigation of the processes of formation of the education seekers' readiness of the pedagogical profile to organize preschool children's constructive activity of using LEGO-technology. The following criteria are defined: motivational, cognitive, technological and reflective. Each criterion is characterized and represented by the relevant indicators.

Key words: preschool children, preschool education institution, education seekers of pedagogical profile, construction, constructive activity, LEGO-technology, preparation, readiness, criterion, indicator.

Постановка проблеми. Тенденції розвитку сучасного суспільства, які відбуваються в складний для України час активних бойових дій щодо захисту власної державності та незалежності, характеризуються і активними євроінтеграційними процесами, які в свою чергу потребують від кожної особистості здібностей до самостійного пошуку і прийняття рішень, до відповідальних вчинків, самореалізації в різних складних життєвих ситуаціях. З огляду на визначені виклики, найважливішими пріоритетами у вищій освіті стають оволодіння необхідними професійними компетентностями для посилення конкурентоспроможності здобувачів освіти педагогічного профілю на ринку праці.

Здобувач освіти педагогічного профілю – майбутній фахівець, який у процесі здобуття педагогічної освіти в закладі вищої освіти отримує професійну підготовку, фундаментальні психолого-педагогічні знання та вміння щодо розвитку та виховання дітей раннього та дошкільного віку, майбутній вихователь з активною професійною позицією, з розвиненими перцептивними та організаторськими здібностями й готовністю до педагогічної діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

На сучасному етапі процес підготовки здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка вимагає ефективної роботи, в межах якої набуває актуальності проблема формування готовності до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією як складового елемента процесу формування професійних компетентностей.

У зв'язку із цим на перший план висуваються такі вимоги до сучасного здобувача освіти педагогічного профілю:

здатність здобувати нові знання та набувати вмінь, опановувати сучасні педагогічні технології навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку; готовність до створення освітнього середовища відповідно до індивідуальних, вікових, гендерних, психофізіологічних особливостей дітей; володіння ефективними засобами, формами, методами, прийомами освітньої роботи з дітьми, з орієнтацією на особистість дитини, її можливості, навченість, бажання, потреби; творче ставлення до процесу конструктивної діяльності дітей; володіння дитячим колективом у процесі спільної творчої діяльності; здатність організовувати та здійснювати конструктивну діяльність дітей із дітьми на основі педагогічної підтримки, партнерської взаємодії та психологічного комфорту; готовність до підтримки дітей з особливими освітніми потребами.

Тож сьогодення потребує нового погляду на вивчення LEGO-технології та можливостей конструктивної діяльності для успішного розвитку та виховання дитини в дошкільний період. Розв'язання цієї проблеми вимагає підготовки здобувачів освіти педагогічного профілю, яка забезпечить ефективність й оптимальність даного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблеми професійної підготовки здобувачів освіти педагогічного профілю присвячені розробки багатьох провідних наукових студій. Так, питання змісту професійної освіти в умовах закладу вищої освіти отримало відображення в наукових положеннях Ю. Бойчука, О. Дубасенюк, І. Мельничука, Г. Пономарьової, Л. Петриченко, О. Пехоти, В. Поліщук І. Полякової, А. Харківської, С. Карої, Г. Цветкової та ін. Вивченню загальних питань підготовки майбутніх вихователів на сучасному

етапі розвитку вищої освіти присвячені дослідження Е. Белкіної, А. Богуш, Г. Гавриш, Л. Коваль, О. Кононко, Ю. Косенко, О. Кононко, К. Крутій, Н. Лисенко, Г. Пономарьової, С. Пехарєвої, Л. Пісоцької, М. Роганової, А. Чаговець та ін. Питання фахової підготовки та формування особистості фахівця дошкільної галузі розглянуто в працях Л. Артемової, Ю. Волинець, Г. Беленької, Л. Зданевич, С. Івах, Ю. Косенко, О. Лугіної, О. Мисик, Т. Танько, Х. Шапаренко, І. Шоробури. Теоретико-методичні засади та особливості здійснення підготовки майбутніх вихователів до різних видів педагогічної діяльності присвятили свої дослідження Г. Беленька, Н. Гончар, Н. Казакова, Л. Машкіна, Л. Мельничук, Л. Онофрінчук, О. Попович, М. Пивоваренко та ін.

Аналізуючи вищезазначені дослідження, можна констатувати той факт, що в останні десятиліття поширився інтерес науковців щодо змісту та процесу підготовки педагога в умовах закладу вищої освіти до тієї чи іншої діяльності з дітьми. У цьому контексті науковий інтерес і практичну цінність набуває проблема підготовки здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією.

Наукові розвідки провідних студій останніх років (В. Горбатих, Ю. Демидова, О. Дронова, Т. Носаченко, О. Проскура, Г. Сухорукова, І. Цюпак, К. Щербакова тощо) свідчать, що конструювання є не тільки практичною творчою діяльністю, а й універсальною здатністю, що виявляється в різних видах діяльності і спрямована на створення нового продукту. Вчені визнають виняткову роль конструювання в розвитку особистості і визначають найбільш сприятливим періодом для цього процесу саме дошкільний вік, коли активізуються розвиток інтелекту, абстрактне мислення, бажання досліджувати та пізнавати нове.

Як показали дослідження Н. Котелянець, розвиток сучасної дитини як особистості передбачає максимальну реалізацію нею своєї активності, самостійності, ініціативи, прагнення обирати на власний розсуд шляхи й засоби досягнення цілей, намірів реалізувати свої власні потреби та інтереси. У дошкільному віці розвиваються різні види продуктивної діяльності дітей, і звичайно конструювання, оскільки цей вид дитячої діяльності спрямований на отримання певного продукту. Здібність до конструктивної

діяльності є базовою якістю особистості, її ядром, центральною характеристикою [7].

На думку О. Попович, у дошкільника яскраво виявляється природна здібність конструювати. На жаль, безліч шаблонів, зразків, готових орієнтирів, запропонованих дорослими дитині для відтворення, гальмують розвиток цієї здібності. Часто уміння конструктивної діяльності залишається потенційним, ресурсним. Тобто такими, що не актуалізуються, гальмуються в розвитку й виявах [13].

Н. Голота визнає, що спостереження за дитячою діяльністю свідчить, що самостійне і безкорисливе (без визначеної мети) ознайомлення з властивостями об'єктів без педагогічного спрямування у значній частині дітей може залишатися на досить примітивному (операційному) рівні [11].

Тому вчені наголошують на необхідності цілеспрямованого навчання дітей дошкільного віку конструктивній діяльності, характеризуючи її як складне новоутворення, синтез ігрових і навчально-пізнавальних дій, в результаті яких утворюється новий продукт.

На основі досліджень сучасних наукових студій, конструктивну діяльність дитини дошкільного віку визначаємо як комплекс цілеспрямованих дій дитини з різноманітним матеріалом (зумовлених інструкцією дорослого, певними умовами, наданим прикладом чи зразком, особистісними потребами та інтересами тощо), спрямованих на поєднання окремих елементів та деталей конструкторів у цілісні об'єкти, які задовольняють пізнавальні і практичні потреби дитини.

Одним із ефективних аспектів активізації конструктивної діяльності дітей є використання в освітньому процесі LEGO-технології. Питання впливу LEGO-технології на цей процес обґрунтовано в численних наукових студіях.

Так, останнім часом з'явилося чимало досліджень, в яких розкрито теоретичні та практичні аспекти інтеграції LEGO-технології в освітній процес з дітьми (О. Борук, В. Близнюк, В. Гонгало, В. Горбатих, Ю. Зоря, Л. Петришин, О. Рома та інші). Наукові студії відзначають, що використання в роботі з дітьми наборів LEGO значно підвищує зацікавленість дітей до гри та навчання, а LEGO-технологія задовольняє потребу дитини в дослідженні та експериментуванні, забезпечує можливість ознайомитися з навколишнім світом, поглибити знання про довкілля, сприяє всебічному розвитку дитини,

активізує процеси конструктивного мислення, уяви та фантазії.

Постановка завдання. Мета дослідження – виявити освітні можливості LEGO-технології для розвитку конструктивної діяльності дітей дошкільного віку, схарактеризувати критерії та показники готовності здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією.

Виклад основного матеріалу. LEGO Education (або Освітні рішення LEGO) – це підрозділ відомого у всьому світі виробника бренда дитячих іграшок LEGO Group (Данія), який створює та впроваджує інноваційні методики для навчання дітей різного віку природничим наукам та технологіям на базі конструкторів LEGO. Навчання з LEGO Education має свою систему, яка спрямована на гармонійний та всебічний розвиток дитини і складається з певних етапів: встановлення взаємозв'язків, конструювання, рефлексія та розвиток [15].

Оскільки визначними рисами бренду дитячих іграшок LEGO є яскравість, барвистість, поліфункціональність та можливість активного співробітництва з дорослим, ігри з LEGO-конструкторами виступають засобом встановлення логічних та причинно-наслідкових зв'язків між предметами та явищами, сприяють орієнтації дитини в реальному світі, збагачуючи її практичний досвід.

У руслі досліджуваної проблеми нам імпонує думка Н. Котелянець, що головною метою LEGO-конструювання є розвиток креативності та збагачення творчого досвіду в процесі ігрової й конструкторської діяльності. Дошкільнята граються, створюють конструкції, досліджують їх, водночас отримують уявлення про облаштування світу людей, природи, предметів; вчать аналізувати інформацію, робити висновки, працювати в команді. Конструктор LEGO надає практично необмежені можливості для створення різних типів будівель та ігрових ситуацій. Він стимулює дитячу фантазію, сприяє розвитку моторики. LEGO-конструювання дає дітям змогу самостійно виконувати завдання, спрямовані на розвиток уяви й формування узагальнених способів конструювання. LEGO-конструктор допомагає дітям втілювати в життя власні задуми, будувати із захопленням, фантазувати й бачити кінцевий результат своєї роботи, сприяє розвитку уяви, творчих задатків, інтелекту [7].

Відзначимо, що в психолого-педагогічній літературі немає достатньо повного визначення поняття «LEGO-технологія», проте в наукових дослідженнях існують визначення таких дефініцій, як «LEGO-конструювання», «LEGO-конструктор», «Набори LEGO», «LEGO-педагогіка». В наукових дослідженнях останніх років (І. Бесага, В. Бутенко, О. Гришко, Л. Клевака, Л. Петришин та ін.) можна спостерігати використання терміну «LEGO-технологія», оскільки робота з цим видом конструктора відповідає всім критеріям педагогічної технології: має конкретний педагогічний задум; технологічний ланцюжок педагогічних дій та комунікацій відповідно до цільових установок, що мають форму очікуваного результату; взаємопов'язану діяльність педагога і дітей на основі спільної творчої діяльності, принципів індивідуалізації й диференціації, оптимальної реалізації людських і технічних ресурсів; можливість відтворення елементів педагогічної технології будь-яким педагогом і гарантії досягнення прогнозованих результатів усіма дітьми; наявність критеріальної характеристики, показників, діагностичних процедур і інструментарію вимірів результатів діяльності.

LEGO-технологія одна з відомих і поширених на сьогодні педагогічних систем, що використовує моделі реального світу і предметно-ігрове середовище навчання та розвитку дитини [15]. Укладання договору між Міністерством освіти і науки України та компанією LEGO Foundation відкрило нові можливості для впровадження технології в закладах дошкільної і початкової освіти.

Підходячи до окреслення деяких аспектів використання цієї технології в закладі дошкільної освіти, зазначимо, що поняття «педагогічна технологія» досить широко розкрито в наукових розвідках сучасних дослідників. Основними ознаками педагогічної технології вчені (В. Лозова, О. Пехота, О. Попова та ін.) вважають алгоритмізованість (дотримання точних вказівок щодо виконання дій і операцій у певній послідовності); можливість відтворення її або окремих елементів; цілісність і керованість; коригованість, яка передбачає постійний зворотний зв'язок між учителем і учнями, економність (за рахунок прискорення процесу навчання створюється певний резерв часу).

Отже, в сучасному розумінні в понятті «педагогічна технологія» вчені (В. Беспалько, В. Лозова, О. Попова, Г. Селевко) визначають

кілька її сутнісних характеристик: чітку постановку цілей, їх уточнення з орієнтацією на досягнення результатів; підготовку навчальних матеріалів та організацію навчання відповідно до заздалегідь визначених цілей; оцінювання поточних результатів, корекцію навчання, спрямовану на досягнення поставлених цілей; підсумкову оцінку результатів.

Вважаємо, що застосування LEGO-технології в освітньому процесі закладу дошкільної освіти наразі досить актуальне питання, оскільки конструктори LEGO протягом багатьох років викликають досить пильний інтерес у дітей, а сама LEGO-технологія заснована на принципах навчання через дію, продуктивності, інтеграції, прогностичності, поетапності, зворотного зв'язку, саморозвитку, партнерської взаємодії дітей з педагогом і один з одним.

Визначаючи освітньо-розвивальний потенціал LEGO-технології, українські дослідники Л. Клевака та О. Гришко доводять, що застосування в освітньому процесі закладу дошкільної освіти LEGO-технології дозволяє активізувати розумові процеси дитини, породжує інтерес до творчого вирішення поставлених завдань, формує винахідливість, самостійність, ініціативність, прагнення до пошуку нового і оригінального [5].

Ми дотримуємося думки, що найбільше можливостей LEGO-технологія має під час здійснення конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. Досвід роботи з дітьми свідчить, що, використовуючи конструктор LEGO, можна вирішувати завдання освітньої діяльності з дошкільниками за напрямками інваріантного та варіативного складників Базового компоненту дошкільної освіти. Конструктивна діяльність дітей відбувається не тільки безпосередньо в другу половину дня, а успішно інтегрується в зміст занять та інших видів діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

Освітній потенціал LEGO-технології виявляється в тому, що, базуючись на вищезазначених принципах, об'єднує елементи гри, конструювання та експериментування. LEGO-технологія використовується як у спільній творчій діяльності педагога та дітей, так і в самостійній не лише в рамках безперервної освітньої діяльності на заняттях, а й під час проведення дозвілля, свят, театралізованої діяльності, режимних процесів тощо.

Так, у процесі занять із формування елементарних математичних уявлень діти

знайомляться з порядковою та кількісним рахуванням, складом числа, використовуючи для цього яскраві деталі конструктора LEGO; під час занять з художньо-продуктивної діяльності дітей вчать малювати в техніці штампування башточками, складеними з цеглинок конструктора LEGO; під час розвитку мовлення та навчання грамоти діти опановують звуковий аналіз слів, вчать схематично складати речення за допомогою деталей LEGO; на заняттях з ознайомлення з природою діти вивчають тварин та знайомляться з будовою їх тіла, звичками, голосами за допомогою створення моделей тварин; під час музичного заняття вивчають музичні звуки за допомогою конструктора; на заняттях із фізичної культури використовуються конструкції дітей як нестандартне обладнання. Під час музично-театралізованої діяльності діти використовують власні декорації для спектаклів та драматизації, виконані в процесі конструктивної діяльності з LEGO. І така популярність LEGO-технології цілком обґрунтована.

Досить ефективно технологія використовується практичними психологами, дефектологами та логопедами в корекційній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. А. Лапін, розглядаючи корекційні можливості LEGO-конструювання в умовах ЗДО з інклюзивною формою навчання, доводить, що процес оволодіння продуктивними видами діяльності дітьми з особливими освітніми потребами вимагає спеціально розробленої методики, без якої вони випробовують утруднення. Продуктивна діяльність у таких дітей дуже бідна за задумом, часто обмежена фізичними можливостями але при систематичному, відповідно спрямованому керівництві ці діти можуть досягти відносно високого рівня [9].

На основі вищесказаного можна зробити висновок, що одним із завдань підготовки майбутнього фахівця з дошкільної освіти у вищому навчальному закладі є формування готовності до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією.

О. Попович, оцінюючи підготовку педагогів до здійснення конструктивної діяльності дітей як одну із проблем теорії і практики вищої освіти, зауважує, що конструктивна діяльність виявляється в умінні майбутніх вихователів формувати у вихованців потреби систематичної практичної діяльності, вдосконалювати уміння активізувати дітей під час занять [13].

Поняття «підготовка» здобувачів освіти педагогічного профілю у межах психолого-педагогічної науки розглядається як єдність професійної освіти і виховання особистості, що здійснюється в логіці освітнього процесу вишу, а «готовність» як результат цього процесу та складна динамічна інтегральна характеристика особистості здобувача освіти.

Так, у великому тлумачному словнику визначено, що результатом підготовки є готовність, що трактується як «стан готового» і «бажання зробити що-небудь» [2, с.257].

У сучасній психолого-педагогічній літературі є різні погляди на поняття «готовність». Так, питанням готовності спеціаліста до виконання своїх професійних обов'язків приділяли увагу науковці В. Бондар, Л. Мороз та ін.; проблеми формування професійної готовності до педагогічної діяльності вивчали наукові студії І. Дичківська, А. Линенко, Є. Кулик та ін., аспекти готовності до різних видів професійної діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти вивчали Н. Гончар, Т. Жаровцева, Л. Мельничук, О. Попович, Т. Танько та ін.

У процесі узагальнених підходів наукових студій до готовності як результату професійної підготовки майбутніх педагогів доведено, що означена дефініція є первинною, фундаментальною умовою здійснення тієї чи іншої діяльності. Визначаємо, що на особливу увагу заслуговує готовність як професійна риса особистості, що формується на основі здобутих компетентностей із урахуванням індивідуальних якостей.

Тому готовність здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією в дослідженні розуміємо як інтегровану якість особистості здобувача освіти, яка характеризується стійкими цінностями, орієнтаціями і позитивною мотивацією фахівця, набутими компетентностями проектування та організації конструктивної діяльності дітей на основі освітніх можливостей LEGO-технології та є результатом професійної підготовки у закладі вищої освіти.

Для розуміння та дослідження сутності цього процесу необхідно чітко надати його критеріальну характеристику. Тож, критерій (від грец. *κρίτεριον* – засіб для судження) – ознака, завдяки якій відбувається оцінка, визначення або класифікація явища чи процесу [10, с. 32].

І. Дичківська надає таке визначення критерію якості об'єкта – показник, що характеризує властивість (якість) об'єкта, оцінювання якого можливе за одним із способів вимірювання або експертним методом [4, с. 341]

Н. Гончар зазначає, що критерії є ідеальним зразком для порівняння з реальними явищами, за їх допомогою можна встановити міру відповідності, наближення до заданої моделі сформованості того чи іншого педагогічного явища [3, с.81].

Відповідно, показник є компонентом критерію, типовим і конкретним проявом однієї із суттєвих ознак особистості. Наявність чітко визначених показників полегшують оцінку якості сформованості критерію. Показник – це явище або подія, за якими можна робити висновок про динаміку певного процесу [10, с. 34].

Здійснивши аналіз визначення у вітчизняних наукових студіях критеріїв підготовки майбутніх педагогів до різних видів професійної діяльності, можна констатувати той факт, що процес готовності здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією має чітку структуру, яка має таку систему критеріїв: мотиваційний, когнітивний, технологічний, рефлексивний та відповідні їм показники. Схарактеризуємо кожний критерій окремо.

Мотиваційний критерій є основним у структурі готовності здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією, оскільки потреби, прагнення, цінності, схильності та мотиви становлять її основу.

Показниками мотиваційного критерію є:

- прагнення до оволодіння LEGO-технологією та творчого застосування в умовах практичної діяльності з дітьми;
- наявність стійкого інтересу до конструктивної діяльності дітей;
- усвідомлення важливості конструктивної діяльності дітей в розвитку особистості дитини;
- наявність сформованих професійних цінностей: задумів, ідей, орієнтирів, особистісних пріоритетів та інтересів;
- наявність професійних орієнтацій: престиж професійної діяльності вихователя, захоплення педагогічною діяльністю, постійна робота з дітьми, орієнтація на творчість (креативність);

– усвідомлена потреба та бажання студентів поглиблювати знання гуманітарних і професійно спрямованих дисциплін;

– прагнення будувати кар'єру у контексті педагогічної діяльності; прагнення досягати результатів щодо навчання дітей конструюванню;

– бажання брати участь у застосуванні та поширенні досвіду використання LEGO-технології.

Когнітивний критерій відображає рівень теоретичної підготовленості до застосування здобувачами освіти педагогічного профілю LEGO-технології в процесі організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Цей критерій дає змогу визначити обсяг та глибину знань майбутніх вихователів і може бути схарактеризований такими показниками:

– володіння знаннями про сутність та основні принципи конструктивної діяльності дітей;

– досконале володіння термінологією з даної проблеми;

– наявність компетентностей проектування та організації конструктивної діяльності дітей на основі освітніх можливостей LEGO-технології;

– знання про зміст та результати конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією;

– знання критеріїв ефективності педагогічних технологій;

– знання про форми, методи та прийоми роботи з дітьми;

– знання механізмів педагогічної рефлексії;

– знання про можливості творчого застосування LEGO-технології в освітньому процесі.

Технологічний критерій передбачає сформованість умінь та навичок здобувачів освіти педагогічного профілю на основі здобутих знань організувати та впроваджувати конструктивну діяльність дітей дошкільного віку за LEGO-технологією. Показниками технологічного критерію є:

– оволодіння професійно важливими уміньми та навичками щодо планування, організації та здійснення конструктивної діяльності дітей;

– уміння визначати мету, прогнозувати кінцевий результат, планувати послідовність дій, узгоджувати педагогічні дії з діями партнерів;

– уміння заохочувати дітей до конструктивної діяльності за LEGO-технологією;

– ефективно впроваджувати активні методи навчання на різних етапах освітнього процесу на основі педагогічної підтримки, партнерської взаємодії та психологічного комфорту;

– уміння об'єктивно та обґрунтовано оцінювати можливості LEGO-технології, яка використовується в освітньому процесі з дітьми раннього та дошкільного віку;

– уміння створювати освітнє середовище відповідно до індивідуальних, вікових, гендерних, психофізіологічних особливостей дітей;

– володіння прийомами активізації дітей до самостійної творчої діяльності;

– готовність до підтримки дітей з особливими освітніми потребами.

Рефлексивний критерій слугує для оцінювання сформованості важливих особистих якостей здобувача освіти, зокрема комунікативних та рефлексивних.

За допомогою даного критерію можна дослідити процеси переходу зовнішнього контролю й оцінювання професійно-педагогічних дій здобувачів освіти до внутрішнього (самоконтроль, самооцінювання, самоаналіз). Рефлексивний критерій відображається рядом показників:

– рівень сформованості комунікативної компетентності майбутнього педагога;

– наявність уміння адекватно оцінювати наявну педагогічну ситуацію й самовизначитися в ній;

– уміння здійснювати самоконтроль в професійній діяльності з дітьми;

– здатність до самооцінки;

– уміння зробити самоаналіз власної професійної діяльності на основі знань про механізми педагогічної рефлексії, якості та результативності конструктивної діяльності дітей;

– уміння зробити самоаналіз своєї професійної діяльності в системі взаємин з дітьми, їх батьками, педагогами;

– уміння дослуховуватися до порад та зауважень досвідчених педагогів та своєчасно корегувати свої дії;

– спрямованість на саморозвиток та професійну самореалізацію.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, укладання договору між Міністерством освіти і науки України та

компанією LEGO Foundation відкрило нові можливості для впровадження технології в закладах дошкільної і початкової освіти. Саме тому суспільство України потребує від сучасної системи освіти творчого, ініціативного, конкурентоспроможного вихователя, здатного адаптуватись до викликів сьогодення, володіти сучасними педагогічними технологіями, успішно реалізувати себе в професійній діяльності. На засадах вивчення освітніх можливостей LEGO-технології та сутності конструктивної діяльності дітей, виявлено критерії, на які орієнтовані педагоги закладу вищої освіти щодо дослідження процесів формування

Список використаних джерел:

1. Бесага І. LEGO-технологія як засіб інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку / І. Бесага, В. Бутенко // Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи : зб. наук. статей студентів, магістрантів та молодих науковців. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2020. – С. 23–26.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 слів. Т. 8 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.
3. Гончар Н. Критеріальні характеристики готовності вихователів дошкільних навчальних закладів до використання інтерактивних технологій / Н. Гончар // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уман. держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – Вип. 44. – С. 80–84.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Клевака Л. П. Освітньо-розвивальний потенціал LEGO-технології в інтелектуальному розвитку дитини дошкільного віку / Л. П. Клевака, О. І. Гришко // Технології розвитку інтелекту. – 2020. – Т. 4, № 2 (27). – Режим доступу : http://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/500 (дата звернення 16.03.2024).
6. Корінна Г. О. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності в умовах європейського освітнього простору / Г. О. Корінна // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань : ВПЦ Візаві, 2017. – Вип. 16. – С. 284–291.
7. Котелянець Н. В. Педагогічні умови формування конструктивної діяльності дітей старшого дошкільного віку / Н. В. Котелянець // International scientific journal «Grail of Science». – 2021. – Вип. 10. – С.422–428.
8. Крутій К. Л. Вимоги до концептуальної структурно-функціональної моделі підготовки

готовності здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією. Критеріями визначено: мотиваційний, когнітивний, технологічний та рефлексивний. Кожний критерій схарактеризований та представлений низкою відповідних показників.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні ефективності формування готовності здобувачів освіти педагогічного профілю до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку за LEGO-технологією за допомогою чіткого визначення її рівневої характеристики.

майбутніх вихователів ДНЗ до професійної діяльності / К. Л. Крутій, І. М. Шоробура // Моделі підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності : кол. монографія / за заг. ред. Л. В. Зданевич, ред. К. Л. Крутій. – Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2016. – С. 17–22.

9. Лапін А. В. Корекційні можливості леґо-конструювання в умовах ДНЗ з інклюзивною формою навчання [Електронний ресурс] / А. В. Лапін. – Режим доступу : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/708349> (дата звернення 20.03.2024).

10. Вища освіта : Національний освітній глосарій / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. В. Г. Кременя. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.

11. Основи дизайну та організація художньої праці в ЗДО : навч. посібник / укладачі: І. В. Фролова, М. І. Ярославцева, В. В. Ладика, Т. К. Бакуменко ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, 2022. – 160 с.

12. Особистісно-професійне вдосконалення майбутнього фахівця з дошкільної освіти в процесі педагогічної практики : методичні настанови / уклад. Х. А. Шапаренко, С. В. Пехарева, М. І. Ярославцева, Т. В. Коробова. – Харків : КЗ «ХГПА», 2019. – 91 с.

13. Попович О. М. Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. М. Попович. – Тернопіль, 2017. – 221 с.

14. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з ЛЕГО» / О. Ю. Рома, В. Ю. Близнюк, О. П. Борук. – Київ : The LEGO Foundation, 2016. – 140 с.

15. Шість цеглинок в освітньому просторі школи [Електронний ресурс] : метод. посібник. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/tseglinok-kviten-2018-web.pdf> (дата звернення 18.03.2024).

References:

1. Besaha, I & Butenko, V 2020, 'LEGO-tehnolohiia yak zasib intelektualnogo rozvytku ditei starshoho doshkilnogo viku' [*LEGO-technology as a means of intellectual development of children of senior preschool age*], *Doshkilna i pochatkova osvita: realiti ta perspektyvy*, Pp. 23–26.
2. Busel, VT (ed) 2005, *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy : 250000 [Great Explanatory Dictionary of the modern Ukrainian language: 250000 words]*, Perun, Kyiv.
3. Honchar, N 2023, 'Kryterialni kharakterystyky hotovnosti vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii' [*Criterion characteristics of preschool teachers' readiness to use interactive technologies*], *Psykhologo-pedahohichni problemy silskoi shkoly*, iss 44, Pp. 80–84.
4. Dychkivska, IM 2004, *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies: a textbook.]*, Akademydav, Kyiv.
5. Klevaka, LP & Hryshko, OI 2020, 'Osvitno-rozvyvalnyi potentsial LEGO-tehnolohii v intelektualnomu rozvytku dytyny doshkilnogo viku' [*Educational and developmental potential of LEGO technology in the intellectual development of preschool children*], *Tekhnolohii rozvytku intelektu*, Vol. 4, no 2.
6. Korinna, HO 2017, 'Pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do profesiinoi diialnosti v umovakh yevropeiskoho osvitnoho prostoru' [*Training the future specialists of preschool education for professional activity in the European educational space*], *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, iss 16, Pp. 284–291.
7. Kotelianets, NV 2021, 'Pedahohichni umovy formuvannia konstruktivnoi diialnosti ditei starshoho doshkilnogo viku' [*Pedagogical conditions of forming constructive activity of children in senior preschool age*], *Grail of Science*, iss 10, Pp. 422-428.
8. Krutii, KL & Shorobura, IM 2016, 'Vymohy do kontseptualnoi strukturno-funktsionalnoi modeli pidhotovky maibutnykh vykhovateliv DNZ do profesiinoi diialnosti' [*Requirements for the conceptual structural and functional model of training future preschool teachers for professional activity*] in Zdanevych, LV (ed) *Modeli pidhotovky maibutnykh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do profesiinoi diialnosti*, vyd-vo KHPA, Khmelnytskyi.
9. Lapin, AV 2019, *Korektsiini mozhlyvosti leho-konstruiuvannia v umovakh DNZ z inkluzyvnoiu formoiu navchannia [Corrective possibilities of Lego construction in the conditions of preschool educational institutions providing inclusive education]*, viewed 20.03.2024 <<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/708349>>.
10. Babyn, II, Boliubash, YY, Harmash, AA & Kremenia, VH 2011, *Natsionalnyi osvittii hlosarii: vyshcha osvita [Higher education : National educational glossary]*, TOV «Vydavnychi dim «Pleiady», Kyiv.
11. Frolova, IV, Yaroslavtseva, MI, Ladyka, VV & Bakumenko, TK 2022, *Osnovy dizainu ta orhanizatsiia khudozhnoi pratsi v ZDO [Fundamentals to design and organization of artistic work in preschool educational establishments: a manual]*, Kharkiv.
12. Shaparenko, KA, Piekharieva, SV, Yaroslavtseva, MI & Korobova, TV 2019, *Osobystisno-profesiine vdoskonalennia maibutnoho fakhivtsia z doshkilnoi osvity v protsesi pedahohichnoi praktyky [Personal and professional development of future preschool education specialists in the process of pedagogical practice: methodological guidelines]*, Kharkiv.
13. Popovych, OM 2017, 'Pidhotovka maibutnykh vykhovateliv do orhanizatsii konstruktivnoi diialnosti ditei doshkilnogo viku' [*Training future educators to organize constructive activities for preschool children*], Kand.ped.n. thesis, Ternopil.
14. Roma, OI, Blyzniuk, OI, Boruk, OP 2016, *Prohrama rozvytku dytyny vid 2 do 6 rokiv ta metodychni rekomendatsii «Bezmeznyi svit hry z LEHO» [Program for the development of children from 2 to 6 years old and methodological recommendations "The boundless world of playing with LEGO"]*, The LEGO Foundation, Kyiv.
15. Shist tsehlynok v osvitnomu prostori shkoly, 2018 [*Six bricks in the educational space of the school*], viewed 18.03.2024 <<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/LEGO/tseghlynok-kviten-2018-web.pdf>>

Стаття надійшла до редакції 30.03.2024 р.